

ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН

У сучасній науковій економічній літературі та господарській практиці терміни «грошово-кредитна політика» та «грошово-кредитне регулювання» набули широкого використання та увійшли в асортимент базових фахових понять і категорій. Однак, незважаючи на свою загальноживаність та поширеність у періодичних, монографічних та навчальних джерелах, недостатньо уваги приділяється концептуальному розмежуванню сутності цих категорій, чіткості розуміння меж їх змісту. Додаткової актуальності зазначене явище набуває в умовах прискорення інтернаціоналізації економічної науки, за якої окремі теоретичні розбіжності у розумінні господарських механізмів та процесів можуть призвести до хибного трактування їх сутнісних характеристик.

В економічній літературі доволі часто зустрічаються твердження, у яких поняття «грошово-кредитне регулювання економіки» та «грошово-кредитна політика» ототожнюються, або вважаються синонімами, де і під грошово-кредитною політикою, і під грошово-кредитним регулюванням розуміють систему державного регулювання грошово-кредитних відносин у суспільстві [1, 138]. Саме тому доцільно більш глибоко проаналізувати сутність кожного з них, адже стосовно самого поняття «грошово-кредитна політика» (монетарна) спостерігається виражена багатоваріантність підходів.

Грошово-кредитна політика є складовою частиною загальнодержавної стратегії, орієнтири якої ґрунтуються на основних фактичних і прогнозних критеріях, а також макроекономічних показниках економічного та соціального стану країни, що розробляються Кабінетом Міністрів України. Згідно Закону України «Про Національний банк України» грошово-кредитна політика – це комплекс заходів у сфері грошового обігу та кредиту, спрямованих на

забезпечення стабільності грошової одиниці України через використання визначених цим законом засобів і методів.

В економічній літературі є кілька типових тлумачень грошово-кредитної політики. Окремі автори відносять до неї будь-які заходи держави, котрі стосуються грошової сфери, включаючи й ті, що здійснюються без участі центрального банку [2]. Зокрема, це заходи, спрямовані на зміну рівня оподаткування, структури бюджетних видатків тощо. Проте такий підхід є надто широким і не дає можливості виявити специфіку грошово-кредитної політики та виокремити властиві їй механізми з максимальною точністю.

Трапляються і надто вузькі тлумачення грошово-кредитної політики, наприклад, як сукупності заходів держави щодо забезпечення оптимального валютного курсу. За такого підходу суть грошово-кредитної політики зводиться до одного з можливих варіантів розвитку регулятивного процесу, коли за тактичну ціль політики вибирається стабілізація валютного курсу. Всі інші можливі варіанти його реалізації залишаються поза увагою, що істотно збіднює механізм та результативність грошово-кредитної політики.

Важливо зазначити, що в економічній літературі також існують як широкі, так і вузькі трактування поняття грошово-кредитного регулювання. Надто широкі не дозволяють дослідити специфіку використання грошово-кредитних інструментів у національній економіці. Разом з тим і надто вузькі визначення зазначеного поняття враховують лише одну складову із загальної системи грошово-кредитного регулювання.

Так, Н.І. Гребеник грошово-кредитне регулюванням ототожнює з регулюванням грошового обігу і розглядає як сукупність заходів, здійснюваних з метою підтримання сталості грошового обігу, стабільності національної грошової одиниці, стримування інфляції, гнучкого забезпечення грошима потреб сфери обігу [3, 452]. Під грошово-кредитним регулюванням ряд авторів мають на увазі сукупність заходів у галузі грошового обігу та кредиту, що спрямовані на підтримку економічного зростання, забезпечення зайнятості, стримування негативних процесів в економіці та вирівнювання платіжного балансу [4; 5; 6].

Розділяючи поняття грошово-кредитної політики і грошово-кредитного регулювання, доцільно відзначити, що грошово-кредитна політика – це є організуючий і регулюючий цілеспрямований вплив держави, який здійснюється через її центральний банк на економічну діяльність суб'єктів грошового ринку та економічні процеси у сфері грошового обігу та кредиту, створення й удосконалення умов економічного розвитку відповідно до певного суспільного устрою з метою впорядкування та підвищення результативності.

Основними функціями управління за допомогою грошово-кредитної політики є: організація, планування, регулювання і контроль. Грошово-кредитне регулювання економіки можна розглядати з теоретичного і практичного погляду. З теоретичного погляду грошово-кредитне регулювання економіки (ГКРЕ) — це система знань про сутність, закономірності дії та правила застосування типових методів та засобів впливу держави через центральний банк на хід соціально-економічного розвитку, спрямованих на досягнення цілей грошово-кредитної політики. З практичного – це регулювання центральним банком країни грошового обігу (грошової маси) за допомогою монетарних інструментів.

Таким чином, проаналізувавши праці провідних вчених-економістів у даній галузі, і визначившись із взаємозалежністю понять монетарної політики і грошово-кредитного регулювання, варто відзначити різницю між цими термінами, яка виходить із підпорядкованості грошово-кредитного регулювання, як одного із складових елементів усієї сукупності заходів, які застосовує центральний банк для реалізації грошово-кредитної політики. Зазначене розмежування дозволить більш чітко та системно підходити до розробки наукових рекомендацій щодо вдосконалення системи регулювання грошово-кредитної сфери та забезпечить нівелювання потенційної неоднозначності в процесі модернізації відповідної нормативно-правової бази діяльності Національного банку України.

Список використаної літератури

1. Дзюблюк О.В. *Організація грошово-кредитних відносин суспільства в умовах ринкового реформування економіки* / О.В.Дзюблюк. – К.: Поліграфкнига, 2000. – 512с.
2. Чистов С.М.: *Фінансово-бюджетна та грошово-кредитна політика* [Електронний ресурс]// Режим доступу: <http://libr.org.ua/book/95/2721.html>
3. *Енциклопедія банківської справи України* [Текст] / Редкол.: В.С.Стельмах (голова) та ін. – К.: Молодь, Ін Юре, 2001. – 680с.
4. Мочерний С.В. *Економічна теорія: Навч.Посібник.* – Київ: Видавничий центр «Академія», 2005 [Електронний ресурс]// Режим доступу: http://ebk.net.ua/Book/economics/mochernyj_et/literature.htm
5. Фридмен М. *Количественная теорія денег* [Текст]/ М.Фридмен. –М.: Єльф-Пресс, 1996. –С.808.
6. *Mishkin, Frederic S. The Economics of Money, Banking, and Financial Markets* [Текст]/Frederic S.Mishkin. -6th ed. Boston-Addison Wesley,2001.- 780p.